

**ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВИЛА 39 РЕГЛАМЕНТУ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ У СПРАВАХ ЩОДО
ЗАХИСТУ ПРАВ НЕСУПРОВОДЖУВАНИХ ДІТЕЙ-МІГРАНТІВ**

Питання застосування Правил 39 Регламенту Європейського суду з прав людини (тимчасові заходи) є вкрай актуальним у зв'язку з вкоріненням старих та появою нових викликів для правозахисного порядку денного. Тимчасові заходи дозволяють вказати на дії, які слід вжити, з метою недопущення продовження порушення прав людини та основних свобод, гарантованих Конвенцією про захист основних прав та свобод людини 1950 року, а також відповідними Протоколами до неї. У зв'язку з тим, що однією зі значних по кількості груп, в інтересах якої подаються заяви до Європейського суду з прав людини (надалі – ЄСПЛ) є мігранти, доцільно розглянути роль тимчасових заходів у захисті такої вкрай вразливої категорії осіб, як несупроводжувані діти-мігранти.

У своїй діяльності ЄСПЛ чітко дотримується принципу якнайкращого забезпечення інтересів дитини. Так, у рішенні *Porov v. France* від 19 січня 2012 року Європейський суд з прав людини вказав, що «наразі існує консенсус, у тому числі в міжнародному праві, щодо наступного – в усіх справах, пов'язаних з дітьми, інтереси таких осіб є першочерговими» [1, п. 140]. У справі *Tarakhel v. Switzerland* ЄСПЛ зазначив, що «надзвичайна вразливість дитини є вирішальним фактором та має перевагу над фактом наявності статусу нелегального мігранта. Окрім того, діти мають особливі потреби, які пов'язані, зокрема, з їх віком, недостатнім рівнем самостійності, а також зі статусом» [2, п. 99]. Аналогічний підхід щодо захисту прав та свобод дитини простежується під час прийняття ЄСПЛ рішення щодо можливого застосування Правил 39 Регламенту Суду, в тому числі в інтересах несупроводжуваних дітей-мігрантів. Такий висновок вбачається з наступного.

10 березня 2020 року до ЄСПЛ було направлено заяву *I.A. v. Greece (No 12850/20)* щодо застосування тимчасових заходів в

інтересах неповнолітньої несупроводжуваної особи – мігранта, яка мешкала на вулицях Афін (Греція), де систематично піддавалась проявам фізичного насилля. 11 березня 2020 року ЄСПЛ постановив перевести підлітка в помешкання з умовами перебування, сумісними зі ст. 3 Європейської конвенції з прав людини та особливим статусом заявника [3].

За заявою *N.N. v. Greece (No 59319/19)* 18 листопада 2019 року Європейський суд з прав людини прийняв позитивне рішення щодо застосування тимчасових заходів в інтересах 15-річного несупроводжуваного підлітка, який намагався отримати статус біженця в Греції. Європейський суд з прав людини встановив у якості тимчасових заходів наступне. Греція мала поводитись з особою як з такою, що є несупроводжуваною дитиною-мігрантом до встановлення справжнього віку (якщо виникатимуть сумніви щодо дійсного віку); розмістити заявника в помешканні, яке відповідає умовам тримання, сумісними зі ст. 3 Європейської конвенції з прав людини та з особливим статусом заявника [4].

За заявою *H.M. and R.M. v. Greece (No. 6184/20)*, двох несупроводжуваних підлітків, які перебували в жахливих умовах у таборі для мігрантів Філакю, ЄСПЛ вказав на необхідність переведення заявників у помешкання з такими умовами перебування, які були би сумісними зі ст. 3 Європейської конвенції з прав людини та особливим статусом заявників. Окрім того, враховуючи наявність у підлітків старшого брата в Німеччині, ЄСПЛ вказав на необхідність роз'яснити та, за необхідності, сприяти поданню відповідних заяв щодо возз'єднання сім'ї [5].

Враховуючи вищенаведені приклади, важливим питанням залишається подальше виконання рішень щодо застосування тимчасових заходів. Як правило, ЄСПЛ в самих рішеннях щодо застосування Правил 39 Регламенту Суду вказує, що невиконання тягне за собою порушення ст. 34 Європейської конвенції з прав людини. У цьому контексті варто звернути увагу на *справу Mamatkulov and Askarov v. Turkey*, де ЄСПЛ зазначив, що невиконання державою заходів, визначених відповідно до Правил 39 Регламенту Суду, призводить до виникнення питання щодо порушення державою зобов'язань, взятих за ст. 34 Європейської конвенції з прав людини [6, п. 99]. ЄСПЛ неодноразово вказував на тісний зв'язок Правил 39 Регламенту Суду зі ст. 34 Європейської конвенції з прав людини, що гарантує подання до Суду

індивідуальних заяв. У справі *Aoulmi v. France* Європейський суд з прав людини вперше прямо вказав на обов'язковість для сторін рішення про застосування тимчасових заходів.

Таким чином, Правило 39 Регламенту ЄСПЛ є одним із ефективних механізмів захисту прав та свобод несупроводжуваних дітей-мігрантів, оскільки дозволяє вказати на необхідність вжиття того переліку дій, що є вкрай необхідним для термінового забезпечення таким особам прийнятних та безпечних умов перебування в приймаючій країні. Враховуючи, що ані Регламент, ані судова практика ЄСПЛ не містять конкретного переліку тимчасових заходів, Суд може на власний розсуд застосувати такий захід, який би був ефективним для кожної окремо взятої ситуації та забезпечував найкращі інтереси особи зі статусом жертви, у нашому випадку – несупроводжуваних дітей мігрантів. Держави зі свого боку намагаються виконувати тимчасові заходи, однак питання юридичної сили рішень відносно застосування Правила 39 Регламенту ЄСПЛ залишається дискусійним, що особливо простежується крізь призму міждержавних заяв.

Джерела:

1. European Court of Human Rights. Case of Popov v. France / European Court of Human Rights. 2012. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/FRE#{"itemid":\["001-108710"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/FRE#{).
2. European Court of Human Rights. Case of Tarakhel v. SwitzerlandZ / European Court of Human Rights. 2014. URL: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjdwandD05ntAhWDy6QKHcpPB6YQFjAAegQIBxAC&url=https%3A%2F%2Fhudoc.echr.coe.int%2Fapp%2Fconversion%2Fpdf%2F%3Flibrary%3DECHR%26id%3D001-148070%26filename%3D001-148070.pdf%26TID%3Dhgffdqytsr&usg=AOvVaw2JBGkUo3UyMS-eNV5pEM4p>.
3. European Court of Human Rights. I.A. v. Greece / European Court of Human Rights. 2020. URL: https://750025df-472c-4390-a6e1-210ba5963d02.filesusr.com/ugd/c7db89_1a437a70b51147f3a27785441ce749b0.pdf.
4. European Court of Human Rights. N.N. v. Greece/ European Court of Human Rights. 2019. URL: https://750025df-472c-4390-a6e1-210ba5963d02.filesusr.com/ugd/c7db89_fba1022f7930417c97d00b553836ac1e.pdf.

5. European Court of Human Rights. H.M. and R.M. v. Greece / European Court of Human Rights. 2020. URL: https://750025df-472c-4390-a6e1-210ba5963d02.filesusr.com/ugd/c7db89_d428fc09109d46beb98c1c21c6520d9d.pdf.
6. European Court of Human Rights. Case of Mamatkulov and Askarov v. Turkey/ European Court of Human Rights. 2005. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/fre#%22itemid%22:\[%22001-68183%22\]](https://hudoc.echr.coe.int/fre#%22itemid%22:[%22001-68183%22]).

Науковий керівник – к.ю.н., доцент кафедри порівняльного та європейського права Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка Федорева А. Л.